

16.3.2021

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteon laajennettu sisällysluettelo

1. Selonteon lähtökohdat ja valmisteluprosessi

2. Kaupan toimialan ja rakenne sekä muutokset

Yleistiedot Suomen kaupan toimialasta, kaupan toimintaympäristö Suomessa, taloudellinen kehitys ja ostovoima, kaupan alan yritysten moninaisuus, liiketoimintamallit ja kaupan keskittyneisyys Suomessa, kaupan palvelullistuminen, kaupan ketjut ja kaupan ekosysteemi, koronan vaikutukset kaupan toimialalle

3. Kuluttajakäyttäytyminen

3.1 Kuluttajakäyttäytymisen lähtökohdat ja muutos

* mm. kuluttajien asenteet ja niiden muutokset, eri ikäryhmät, globaalit asiakkaat ja globaali kauppa, tulevat teknologiat, kuten 5G, lohkoketjut, IOT, koronan vaikutukset, elintarviketoimiala esimerkkinostona

3.2 Datat voima ja tiedolla johtaminen

* mm. kauppa tiedon kerääjänä ja käyttäjänä sekä tiedon käyttö kaupassa, kuluttajan oikeus omiin tietoihin

3.3 Kuluttajan ostokanavat tänään ja tulevaisuudessa sekä asiakaskokemus

* mm. kuluttajien ostopolkujen muutokset, kaupan monikanavaisuus, asiakaskeskeinen strategia, asiakaskokemuksen koko arvojana sekä asiakaskokemuksen kehittäminen ja johtaminen

4. Kaupan alan työllisyys, osaaminen ja koulutus

4.1 Kauppa työllistäjänä

* toimialan kilpailukyky työllistäjänä sekä veto- ja pitovoima, kauppa nuorten työllistäjänä, osatyökykyiset työvoimana, työturvallisuus

* kohtaanto-ongelmat ja osaavan työvoiman saatavuus

* työn sisältöjen muutos mm. digitalisaatio, verkkokauppa, kivijalkakauppa, globaalikauppa, kauppa 24/7

4.2 Osaaminen ja uudistuvat osaamistarpeet kaupan alalla

* digitalisaation sekä ekologisuuden vaikutukset osaamiseen ja uusiin koulutustarpeisiin *jatkuva oppiminen ja elinikäinen uraohjaus, *osaamisen vaatimukset ja päivittäminen, muutososaaminen ja osaamisen ennakointi

4.3 Kaupan alan koulutuksen kehittäminen

* jatkuva oppiminen osaamisen kehittämisen perustana, *koulutus ja osaamistarpeiden ennakointi, *kaupan alan koulutuksen ja tutkimustoiminnan uudistamisen tarpeet: opettajien koulutus

5. Aluekehittäminen, kaupan saavutettavuus ja huoltovarmuus

5.1. Kauppa elinvoiman vaikuttajana

* palveluiden saatavuus, saavutettavuus ja jakeluverkko

* kaupungistuminen sekä sen vaikutukset ja kasvukeskukset, *maaseutu ja harvaan asutut alueet, *monipaikkaisuus, *kaavoitus ja kaupan sijainti (ml. ohjaaminen ja sääntely), *keskustojen, kauppakeskusten ja kivijalkakauppojen tulevaisuus, kauppa monipalvelupisteenä

5.2 Logistiikka kaupan toimialalla

* logistiset ratkaisut ja virrat (hankinta, data ja kuljetusketjut), *verkkokaupan kasvu ja tiedon hyödyntäminen, *kuljetuspalvelut sekä toimitusajat

5.3 Huoltovarmuus kaupan toimialalla

* kaupan toimivuus ja arvoketjut (tuottajalta kuluttajalle), *kaupan infrastruktuuriin (digi –pohja) ja logistiikan toimivuus, *omavaraisuus, kotimainen tuotanto mm. elintarvike, *tietoturvallisuus ja kyberuhka

6. Digitalisaatio kaupan alan uudistajana ja globaali kauppaa

6.1 Digitalisaation vaikutus kaupan alalle

* kaupan alan rakennemuutos, brändit, markkinapaikat ja alustat, uudenlaiset kaupan liiketoimintamallit ja niiden kehitys * digitaalisten teknologiat muuttavat kaupan alaa mm. myymälä, kuluttaja, logistiikka, robotisaatio, automatisaatio, tekoäly, lohkoketjut ja muut uudet teknologiat, verkkokauppa

* kaupan alan digitalisaation vaikutukset työn sisältöjen-, työvoiman osaamisen ja koulutuksen muutoksiin

6.2 Reaaliaikatalous, datan ja sen turvallisuuden hallinta, kyberturvallisuus, asiakastieto-data, big data

6.3 Kaupan globaali kilpailu

7. Kestävä kauppa, ilmastonmuutos ja yritysvastuu

7.1 Ilmastonmuutos, ekologisuus ja luonnonvarojen kestävä käyttö, luonnon monimuotoisuus kaupan toimialalla

* energiatehokkuus ja oma energian tuotanto, hiilineutraalisuus * kaupan fyysinen saavutettavuus, kiertotalous, ml. alustatalous ja jakamistalous, ostamisesta ja omistamisesta käyttöoikeuksiin/palvelut, * elintarvikeketjut ja ruoka *tekstiili: sisäänosto, kestävyys, poistotekstiilien erillis-kierrätys Suomessa vuodesta 2023 alkaen/HO kirjaus

7.2 Kaupan vastuu omista ja arvoketjujen vaikutuksista

* yritysvastuu (ml. sosiaalinen vastuu, ihmisoikeudet, asiakastietojen vastuullinen käyttö, työturvallisuus, monimuotoisuus: eri kuluttajaryhmät, rekryt, paikallisuus), * kansainvälisten arvoketjujen läpinäkyvyys, * keskeisimmät kansainväliset sopimukset ja standardit ja niiden huomiointi liiketoiminnassa, *vastuullisuus ja osaamisen muutokset kaupan toimialalla

8. Markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus sekä markkinoiden välinen sääntely

8.1 Globaali kilpailutilanne ja sisämarkkinat - tilanne-, muutos- ja tulevaisuuskuva – 2030

* globalisaatio, protektionismi *kolmannet maat ja epäreilu kilpailuetu (valtiontuet, tuoteturvallisuus)

8.2 Kilpailukyvyyn ja kilpailun edistäminen kansallisesti, suomalaisen kaupan kilpailuedut, kaupan alan erityiskysymykset

* kilpailullisuus: kaavoitus, alkoholisääntely, lääkejakelu, rahapeli, tupakka, *tavaran toimittajien keskittyneisyys sekä brändi keskittyneisyys ja Private label, *verotuskysymykset: kiinteistövero, sähkövero, työnantajamaksut, kuluttajien ostovoimasta huolehtiminen

8.3 Yrittäjyyden edistäminen - tilanne-, muutos- ja tulevaisuuskuva – 2030

* kaupan ala elinkeinopolitiikan kentässä ja muutostrendi ml. liiketoimintamallien muutokset, omistajanvaihdokset, kansainvälistymisen edistäminen, osuustoimintayrittäjyys, rahoitusinstrumentit

- 9 Yhteenveto: Keskeiset havainnot ja johtopäätökset, kehittämissuositukset ja politiikka-suositukset**
- 10 Visio/tavoitetila – kaupan toimialan tulevaisuuskuva 2030**
 - **Kaupan alan tulevaisuuskuva, visio ja skenaariot vuoteen 2030, yhteiskunnallinen vaikuttavuus**
- 11 Sanasto**
- 12 Lähteet**